

ÁRTERÜLET

Amint azt már többször is megírtam, hiszen valamiféle jelképes aktusnak is tekinthető, bár nyilvánvalóan nem erről volt szó, hanem fel kellett készülnünk a téli hónapokra, így is eléggé megkéstünk vele, szóval aznap éppen disznót vágunk Csittszentiványban, és amikor december 21-én dél körül hazaértünk a marosvásárhelyi Tudor Vladimirescu negyedbe, már a lépcsőházban sírva fogadott az egyik szomszédasszony, hogy Meggyesfalváról, a Metalotehnica üzemből, ahol a férje dolgozik, elindultak az emberek befelé a főtérre, Istenem, mi lesz velünk, ismételtette egyfolytában, már kint van a katonaság is, nem mondtam neki, hogy láttuk a harckocsikat mi is a Kossuth, vagyis a Călărășilor utcában, nem akartam még jobban megijeszteni, de ahogy beléptünk a lakásba, rohantam a telefonhoz, felhívtam a kövesdombi barátomat, aki a meggyesfalvi téglagyárban dolgozott, tudtam, hogy éppen szabadnapos, kérdeztem, arrafelé mi a helyzet, most ment el előttünk a tömeg, de miért nem a főúton, már nem lehet, a Dózsa Györgyöt lezárták, kerülniük kellett, így is mindjárt a főtéren lesznek, a Városháza előtt, megyek én is, ne menj sehova, élve van reád szükségünk, nem holtan, ma sem felejtem ezt a mondatot, miért éppen reám lenne szükség élve vagy holtan, csodálkoztam magamban, de csak azért, mert magamnak sem vallottam be, én is úgy gondolom, szükség van reám, azért akarok bemenni, mégis nagyon furcsa volt ez a mondat, attól kezdve teljesen egyértelmű lett számomra, hogy nincsen visszaút,

ugyanis vannak ők, és vagyunk mi, többek közt én is, akire szükség lehet még élve, meglátom, mondtam, mindenképpen hívjuk még egymást, beültem ismét a Skodába, visszamentem egészen a Budai Nagy Antal utcáig, onnan már közel volt a főtér, tényleg furcsák lettek a mondatok is, a Telefonpalotánál kamaszok kiabáltak: Le Ceaușescuval!, minden megváltozott, ilyen lehet a pillangóeffektus, aztán belelőttek a tömegbe, hatan meghaltak, de ez történelem úgymond, azóta utcát neveztek el róluk, néhány nap múlva már a győztes forradalom nevében kivégezték a diktátort és a feleségét, láttuk a televízióban mindannyian, nem élő közvetítésben persze, micsoda morbid szófordulat, egyébként meg is vágták a filmet, de azért benne volt a lényeg, egy betonkerítés előtt heverték mindketten, nagy vértócsa sötétlett az asszony teteme mellett, szétfolyt feketén, nem felejthetem, mint amikor anyám a tyúkot az udvaron levágta, és a vért belecsorgatta egy tálba, azóta is azon a mondaton gondolkozom, hogy valóban élve volt-e szükség reám, és vajon az a két nyomorult, akiknek mindannyian akartuk a halálát, bárki bármit is mond utólag, igen, ők élve semmiképpen sem kellett nekünk, de holtan mire valók? Ha forradalom van, kicsapnak medrükből a mondatok, és rövid időre értelme lesz ismét a beszédnek.

EGY MONDAT A SZABADSÁGRÓL

Most beszélhetnék persze az egyszerre csak mindenhol felbugyborékoló tömegről, a sortüzekről, a vérről, a réműletről, a szétfröccsenő, majd újra összeálló dühről,

arról a különös időutazásról, hogy ezernyi szilánkra törik szét a tükör, aztán ismét hibátlan egész lesz, és könyörtelen élességgel mutatja a diktátor arcát, aki szörnyethalt, amikor belenézett, de az az igazság, hogy van egy mindennél pontosabb mondat, így hangzik: „Apu, én mostantól fogva szívesen tanulom a románt.” Egy tizennégy éves kamasz szavai ezek, hozzám szól, engem nyugtat, belém kapaszkodik ezzel a mondattal, és én egyetértek vele. Mert ilyen a forradalom. Lehetséges, ami azelőtt lehetetlennek látszott. Nagyon szeretném, ha megértenétek ezt ti is, akik ugyanezen a nyelven beszéltek, mint én, csak valahol máshol éltek, nem emlékezhetek azokra a réges-régi hazug mondatokra, amelyeket ez az egyetlenegy őszinte mondat megpróbált végképp felejtésre ítélni, de néhány nap is elég volt, hogy kiderüljön, nincsen még itt az ideje a felejtésnek. Mint ahogy azt is szeretném, ha ti, akik azt a másik nyelvet beszélitek, felfognátok, micsoda esélyt kínált ő végül nektek is, micsoda lehetőséget szalasztottatok el egyik pillanatról a másikra, ki tudja, mikor lesz még egy ilyen alkalom, hogy már-már belepirulva azt mondja valaki: „Apu, én mostantól fogva szívesen tanulom a románt.” És aztán már nem. Hosszú ideig nem. Ennyi volt a forradalom. Egy mondat. Ezt a mondatot csúfoltátok meg. Ezt a mondatot tettétek tönkre. Mégsem szégyellem. Én sem, akinek mondták. Ő sem, aki mondta. Legalábbis így képzem. De ma már nem mondaná. Ilyen a forradalom. Kimondunk egy mondatot, amit nem bánunk meg soha, de lassan már magunk sem értjük, miért jutott eszünkbe.